Quant ha avançat la UE amb la Brúixola de la Competitivitat?

El 2024, els informes Letta i Draghi van diagnosticar les urgències competitives de la UE i van proposar reformes per reactivar el creixement econòmic a mitjà termini.[1] Sobre aquesta base, la Comissió Europea va presentar, el 2025, la Brúixola de la Competitivitat: un itinerari per aprofundir en la integració econòmica, per tancar la bretxa d'innovació amb els EUA i per compatibilitzar creixement i descarbonització.[2] El 2026, en un entorn geopolític més complex, el balanç és positiu en orientació i en debat, però limitat en avanços, amb decisions clau encara pendents i de futur incert. De cara al 2027, amb un espai fiscal escàs, amb el final de l'NGEU i amb la negociació del pròxim pressupost, la prioritat és accelerar l'agenda reformadora per afrontar els desafiaments presents i futurs.

Avanços en simplificació reguladora i en diversificació de les relacions econòmiques

Gairebé 500 dies després de la presentació de la Brúixola de la Competitivitat, el balanç és mixt i, per extensió, també ho és l'avanç en les recomanacions de l'informe Draghi: fins al gener d'enguany, només el 15% haurien estat plenament implementades i el 24% de manera parcial.[3]

Els progressos més visibles es concentren en tres fronts: (i) instruments de finançament, com els préstecs SAFE vinculats als nous compromisos de defensa;[4] (ii) la continuïtat d'iniciatives ja desplegades, com la *Net-Zero Industry Act* –pilar industrial del *Green Deal*– els projectes IPCEI en tecnologies netes, els projectes estratègics de la Llei de Primeres Matèries Crítiques i la desconnexió de l'energia russa impulsada per REPowerEU, i (iii) ajustos per optimitzar la regulació vigent, com els paquets Òmnibus –dels quals la Comissió ha adoptat 6 dels 10 previstos, inclosos el digital i el de sostenibilitat–[5] i la creació del segment *small mid-caps* per estendre els beneficis administratius més enllà de les pimes.[6] A tot això se sumen actuacions en competències estrictament comunitàries, especialment en política comercial i en associacions estratègiques, com els acords amb MERCOSUR, amb Indonèsia, amb l'Índia i amb Austràlia, pendents de ratificació[7] i orientats a diversificar les relacions econòmiques de la UE.[8]

A més a més, la Comissió continua desenvolupant les recomanacions de Letta i de Draghi mitjançant estratègies i plans d'acció en diferents àrees, tot i que la seva traducció en resultats dependrà dels colegisladors i de la implementació nacional. En l'àmbit del mercat únic, el marc *One Europe, One Market* cerca reduir les friccions i reforçar l'aplicació de les normes existents.[9] El full de ruta se centra en corregir les *terrible ten* –les 10 barreres que la Comissió identifica com més nocives per al mercat interior– mitjançant mesures que van des de la simplificació normativa fins a l'harmonització reguladora als serveis. En aquest enfocament s'inscriu l'EU Inc. (règim 28), una proposta de marc societari opcional amb operativa corporativa plenament digital –constitució en línia en 48 hores per menys de 100 euros–, procediments concursals adaptats a les microempreses i a les *start-ups*, aplicació del principi *once-only* en la informació societària i més flexibilitat de capital per facilitar l'escalat de les empreses innovadores.

En l'àmbit financer, la Unió de l'Estalvi i la Inversió (SIU) actua com a habilitadora transversal. El desplegament és gradual: el primer paquet legislatiu presentat per la Comissió se centra en el mercat de les titulitzacions, amb l'objectiu de reactivar un segment infrautilitzat i d'alliberar capacitat addicional de finançament. En paral·lel, s'ha avançat en el disseny de productes d'estalvi-inversió per augmentar la participació minorista als mercats de capitals. Les iniciatives més delicades –integració, escalat dels mercats i supervisió– es deixen per a fases posteriors i exigiran acords polítics més amplis. Per la seva banda, l'euro digital –clau per a l'autonomia i per a la resiliència financeres– avança en la seva fase preparatòria liderat pel BCE, tot i que el seu impacte i el seu calendari continuen subjectes a decisions legislatives pendents.

En innovació i en adopció tecnològica, la Comissió ha presentat el pla Continent d'IA, que ordena l'agenda europea de desplegament d'aquesta tecnologia, que inclou l'estratègia *Apply AI*, orientada a accelerar-ne l'adopció en sectors estratègics mitjançant projectes pilot, la infraestructura dedicada –incloses les factories i les gigafactories– i el suport específic a pimes per reduir les barreres d'entrada. En capital humà, la *Union of Skills* complementa aquesta agenda amb mesures per reforçar la formació en STEM i les capacitats digitals, per millorar el reconeixement de les qualificacions i per facilitar la mobilitat laboral, claus per alleujar els colls d'ampolla en sectors vinculats a la transició verda i digital.

El que encara queda pendent (i el més rellevant): un mercat interior genuí i amb escala

Malgrat l'orientació estratègica correcta, continuen bloquejades peces crítiques de la Brúixola de la Competitivitat per a la integració del mercat únic, amb efectes rellevants sobre el creixement a mitjà termini. Algunes requereixen més coordinació –com la provisió de béns públics europeus (defensa, xarxes, interconnexions) o el disseny de projectes paneuropeus sota el marc d'ajudes d'Estat– però d'altres exigeixen acords, quan no unanimitat, entre els Estats membres en

1. Draghi, M. (2024), «The Future of European Competitiveness», i Letta, E. (2024), «Much more than a market».
2. Vegeu el Focus «Acceleració en el canvi de les prioritats polítiques de la UE», a l'IM04/2025.
3. EPIC (2026), «The Draghi Observatory Implementation Index Update: Assessing EU Delivery of the Draghi Report».
4. Vegeu el Focus «El 5% del PIB en defensa: per què?, amb quina finalitat?, és factible?», a l'IM09/2025.
5. L'estalvi estimat per a les empreses d'aquests sis paquets seria de 7.000 milions d'euros.
6. Vegeu el Focus «Dimensió empresarial i bretxes de productivitat a la UE», a l'IM10/2025.
7. El 23 de març, la Comissió va notificar als membres de MERCOSUR que el tractat interí entrarà en vigor el proper 1 de maig.
8. Vegeu el Focus «Diversificació exportadora de la UE més enllà dels aranzels de Trump», a l'IM12/2025.
9. Comissió Europea (2026), «The 2026 Annual Single Market and Competitiveness Report».

àmbits on els incentius nacionals no sempre estan alineats: harmonització reguladora als serveis, convergència fiscal i laboral, revisió del marc de competència i construcció d'un mercat únic de capitals genuí.

L'FMI estima que les barreres internes a la UE equivalen a aranzels del 44% per als béns (en relació amb el 15% als EUA) i de fins al 110% per als serveis, la qual cosa il·lustra la magnitud del desafiament.[10] Avançar en un mercat únic de serveis va més enllà de la simplificació administrativa i requereix harmonitzar aspectes substantius: llicències i requisits professionals, normatives sectorials, regles sobre l'ús i la transferència de dades i, fins i tot, elements de regulació econòmica que influeixen en els preus, en els marges i en els models de prestació. Moltes d'aquestes competències estan ancorades en models nacionals consolidats, i la seva modificació exigeix un elevat capital polític. Una cosa similar succeeix amb l'EU Inc., l'impacte del qual serà limitat si no s'avança en una convergència més àmplia en fiscalitat, en marc laboral i en procediments d'insolvència.

De manera similar, l'estratègia per a la SIU aporta direcció, però encara no és una autèntica unió de mercats de capitals com la que Letta i Draghi consideren imprescindible per guanyar escala i eficiència en el finançament cap a l'activitat innovadora. És necessari eliminar friccions estructurals perquè el capital circuli lliurement per Europa: unificar marcs d'insolvència i d'execució de deutes; simplificar els tràmits i els impostos transfronterers que avui dissuadeixen la inversió a escala europea; integrar de manera efectiva els mercats borsaris i de renda fixa privada, inclosos els seus sistemes de compensació i de liquidació; avançar cap a una supervisió convergent que eviti una aplicació fragmentada del *single rulebook*, i completar la unió bancària mitjançant un fons paneuropeu de garantia de dipòsits.

En el pla industrial, les dependències estratègiques continuen sent elevades.[11] La Comissió va presentar al març la *Industrial Accelerator Act*, amb mesures per generar demanda de productes i de tecnologies europees amb una petjada de carboni baixa (per la via de la contractació pública i dels esquemes de suport) i per accelerar els permisos en sectors estratègics. Aquestes eines només seran eficaces si reforcen el mercat únic i si la reducció de dependències es basa en productivitat, en innovació i en escala, i no en objectius quantitatius de substitució d'importacions que encareixin els *inputs* i que erosionin la competitivitat.[12] En desenvolupament i en adopció tecnològica, el coll d'ampolla continua en la cadena de valor, amb dependències aigües amunt (semiconductors i potència de computació) i amb bretxes en accés a les dades, al finançament, al capital humà i a l'energia.

En descarbonització, persisteixen dos reptes centrals: la certesa reguladora i la reducció dels costos energètics. Més enllà de les xarxes, de les interconnexions i dels permisos, l'agenda europea reconeix que el preu final de l'electricitat depèn de les regles del mercat i de l'estabilitat del marc. La reforma del disseny del mercat elèctric del 2024 va introduir millores per reduir l'exposició a la volatilitat del gas i per incentivar els contractes a llarg termini, malgrat que el seu impacte sobre els preus continua sent limitat. En paral·lel, la revisió de l'ETS prevista per al 2026 haurà d'equilibrar l'estabilitat del preu del carboni i el senyal d'inversió sense erosionar-ne el paper central en la transició.[13] Sense avanços creïbles en el cost de l'energia, la bretxa de preus en relació amb altres economies continuarà llastant la competitivitat industrial.

De l'estratègia a la plena implementació

De cara a la segona meitat del 2026 i el 2027, existeix una finestra d'oportunitat, però el marge és estret. El final de l'NGEU coincideix amb la negociació del pressupost comunitari 2028-2034, amb més necessitats d'inversió en defensa, en energia i en tecnologies crítiques i amb un context d'envelliment demogràfic i de baixa productivitat.[14] A això se suma un entorn geopolític més exigent –conflicte enquistat a Ucraïna i recent al Pròxim Orient, reconfiguració del comerç global i episodis de volatilitat energètica– que incrementa el valor de la resiliència, però que també intensifica la competència per uns recursos públics limitats.[15]

En aquest context, l'agenda competitiva només guanyarà credibilitat si es tradueix en decisions executables. Primer, fer operatiu el mercat únic en els àmbits amb més potencial –serveis, dades, mobilitat d'empreses i talent– i prioritzar l'eliminació de les barreres més costoses per a l'escalat. Segon, aterrar la SIU en integració real i en finançament de creixement, avançant en insolvència, en friccions fiscals i en convergència supervisora. Tercer, abaratir l'energia de manera estructural perquè la descarbonització reforci també la competitivitat industrial. Quart, accelerar en la carrera tecnològica, amb la IA com a eix, i basar-se en aliances estratègiques per assegurar *inputs* crítics i per obrir nous espais de cooperació econòmica.

La proposta d'un Fons de Competitivitat en el pròxim marc pressupostari pot ajudar a ordenar instruments i a concentrar recursos, però no substitueix la necessitat de tancar acords polítics en integració i en governança. Si una part de l'agenda avança mitjançant les coalicions de països, la base hauria de ser prou àmplia per no erosionar el mercat interior ni donar lloc a una Europa a diverses velocitats que afebleixi la cohesió social i territorial.[16] En definitiva, el pas decisiu en els propers trimestres és que la implementació agafi el relleu de les estratègies i dels plans d'acció.

David Martínez Turégano

10. FMI (2024), «A Recovery Short of Europe's Full Potential».
11. Vegeu el Focus «Dependències importadores i urgències competitives per a la indústria europea», a l'IM06/2025.
12. Zettelmeyer, J. (2025), «Draghi on a shoestring: the European Commission's Competitiveness Compass».
13. CEPS (2025), «Reforming the EU ETS: Balancing price stability and investment signals».
14. Vegeu el Focus «Pressupost 2028-2034 per a la UE: missió impossible?», a l'IM09/2025, i els Dossiers «La capacitat transformadora de l'NGEU i d'altres plans d'estímul fiscal», a l'IM03/2025, «Desafiaments i polítiques en l'era de la longevitat», a l'IM09/2025, i «Les claus de la productivitat», a l'IM01/2026.
15. Vegeu l'article «El dilema fiscal europeu a mitjà termini», al Dossier de l'IM11/2025.
16. Zettelmeyer, J., *op. cit.*